

ימי עיון בתנ"ך תשפ"ב

שם השיעור : מגילת אסתר והלכות אינן עתידין ליבטל

שם המרצה (כתובת דוא"ל) – ד"ר שמואל ויגודה shmuelwygoda@gmail.com

מגילת אסתר והלכות אינן עתידין ליבטל

דף מקורות לשיעור של ד"ר שמואל ויגודה

Dedicated by Abby and

Alan Wiener in memory of our beloved parents,

Rabbi Irving and Mrs. Shirley Levy ז"ל

1) ירושלמי מגילה א' ה'

ר' שמואל בר נחמן בשם ר' יונתן שמונים וחמשה זקנים ומהם שלשים וכמה נביאים היו מצטערין על הדבר הזה אמרו כתיב (ויקרא כז) אלה המצות אשר צוה ה' את משה אלו המצות שנצטוונו מפי משה וכך אמר לנו משה אין נביא אחר עתיד לחדש לכם דבר מעתה ומרדכי ואסתר מבקשים לחדש לנו דבר לא זז משם נושאים ונותנין בדבר עד שהאיר הקדוש ברוך הוא את עיניהם ומצאו אותה כתובה בתורה ובנביאים ובכתובים הדא היא דכתיב (שמות יז) ויאמר ה' אל משה כתוב זאת זכרון בספר זאת תורה כמה דתימר (דברים ד) וזאת התורה אשר שם משה לפני בני ישראל זכרון אלו הנביאים (מלאכי ג) ויכתב ספר הזכרון לפניו ליראי ה' וגו' בספר אלו הכתובים (אסתר ט) ומאמר אסתר קיים את דברי הפורים האלה ונכתב בספר רב ור' חנינה ור' יונתן ובר קפרא ור' יהושע בן לוי אמרו המגילה הזאת נאמרה למשה מסיני אלא שאין מוקדם ומאוחר בתורה ר' יוחנן ורשב"ל ר' יוחנן אמר הנביאים והכתובים עתידין ליבטל וחמשה סיפרי תורה אינן עתידין ליבטל מה טעמא (דברים ה) קול גדול ולא יסף רשב"ל אמר אף מגילת אסתר והלכות אינן עתידין ליבטל נאמר כאן קול גדול ולא יסף ונאמר להלן (אסתר ט) וזכרם לא יסוף מזרעם הלכות (חבקוק ג) הליכות עולם לו

2) רמב"ם הלכות מגילה וחנוכה ב' יח'.

כל ספרי הנביאים וכל הכתובים עתידין ליבטל לימות המשיח, חוץ ממגילת אסתר. הרי היא קיימת כחמשה חומשי תורה, וכהלכות של תורה שבעל פה, שאינם בטלים לעולם. ואף על פי שכל זיכרון הצרות יבטל, שנאמר "כי נשכחו הצרות הראשונות וכי נסתרו מעיני" (ישעיהו סה טז), ימי הפורים לא יבטלו, שנאמר "ימי הפורים האלה לא יעברו מתוך היהודים וזכרם לא יסוף מזרעם" (אסתר ט כח).

ימי עיון בתנ"ך תשפ"ב

3) תוספתא מסכת קידושין (ליברמן) פרק ה הלכה ד:

אמ' לו ר' עקיבא בנימין טעית הלכה משעלה סנחריב ובלבל את כל האומות
לא עמונים ומואבים במקומן
ולא מצרים ואדומים במקומן
אלא עמוני נושא מצרית
ומצרי נושא עמונית
ואחד מכל אילו נושא אחד מכל משפחות האדמה
ואחד מכל משפחות האדמה נושא את כל אילו

4) בבלי מגילה טו' ב'

"תנו רבנן: מה ראתה אסתר שזימנה את המן?"

1. רבי אליעזר אומר: פחים טמנה לו' שנאמר (תהלים סט, כג) 'יהי שולחנם לפניהם לפח'.
2. ר' יהושע אומר: מבית אביה למדה, שנאמר (משלי כה, כא) 'אם רעב שונאך האכילהו לחם ואם צמא השקהו מים'.
3. רבי מאיר אומר: כדי שלא יטול עצה וימרוד
4. ר' יהודה אומר כדי שלא יכירו בה שהיא יהודית.
5. ר' נחמיה אומר: כדי שלא יאמרו ישראל אחות יש לנו בבית המלך ויסיחו דעתן מן הרחמים.
6. ר' יוסי אומר: כדי שיהא מצוי לה בכל עת
7. ר"ש בן מנסיא אומר: אולי ירגיש המקום ויעשה לנו נס
8. רבי יהושע בן קרחה אומר אסביר לו פנים כדי שיהרג הוא והיא.
9. רבן גמליאל אומר מלך הפכפכן היה.
10. אמר רבן גמליאל עדיין צריכין אנו למודעי דתניא ר' אליעזר המודעי אומר קנאתו במלך קנאתו בשרים.
11. רבה אמר (משלי טז, יח) לפני שבר גאון.
12. אביי ורבא דאמרי תרווייהו (ירמיהו נא, לט) בחומם אשית את משתיהם וגו'
אשכחיה רבה בר אבוה לאליהו א"ל כמאן חזיא אסתר ועבדא הכי? א"ל: ככולהו תנאי וככולהו אמוראי".